

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА
ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ім. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО
ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

*Присвячується 250-річчю
надання Мізочу маґдебурзького права*

Андрій ФЕЛОНЮК

**ЮЗЕФ ДУНІН-КАРВИЦЬКИЙ
ТА МАґДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО МІЗОЧА
НА ВОЛИНІ**

Рівне - 2011

ББК 63.3 (4 Укр-4Рів) 5

Ф - 384

УДК 82(091)477

Редактор *Ольга Веремчук*

Технічне оформлення *Наталії Романів*

Відповідальний за випуск *Володимир Лапсюк*

*Видано коштом
Міценка Сергія Олександровича*

*Дослідження виконано за підтримки Kasy im. Józefa Mianowskiego
Fundacji Popierania Nauki та Funduszu Królowej Jadwigi
Uniwersytetu Jagellońskiego.*

Фелонюк А. В.

Ф - 384. Юзеф Дунін-Карвицький та магдебурзьке право Мізоча на Волині. – Рівне: ФОП Лапсюк В. А., 2011. - 28 с.

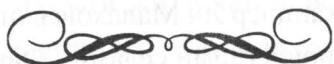
ISBN 978-966-8883-80-4

Автор знайомить читача з історією розвитку містечка Мізоч, ключову роль в якому відіграла родина власників Дунін-Карвицьких. За роки їх володіння Мізочу надано магдебурзьке право, його перетворено на адміністративно-господарський осередок їхніх маєтків та центр громадсько-культурного життя Волині другої половини XVIII – початку XX ст.

ББК 63.3 (4 Укр-4Рів) 5

ISBN 978-966-8883-80-4

© Андрій Фелонюк, 2011

Родина власників містечка Мізоч, що на півдні Рівненщини, Дунін-Карвицьких відіграла ключову роль в історії його розвитку: за володіння Карвицьких Мізочу було надано магдебурзьке право, його перетворено на адміністративно-господарський осередок маєтків та, відповідно, на один із центрів громадсько-культурного життя Волині другої половини XVIII- початку XX ст.

Першим власником Мізоча з роду Дунін-Карвицьких був Юзеф Каетан Дунін-Карвицький¹. Достовірно відомо, що в його оренду село перейшло 16 грудня 1747 р., згідно з умовами угоди, укладеної між ним та власником маєтків Острозької ординації (до якої Мізоч належав із 1609 р.) князем Янушем Сангушком². Нащадок Юзефа Карвицького, також Юзеф, у популярній публікації про історію містечка зазначав, що Я. Сангушко передав село у пожиттєве користування Юзефові Карвицькому після смерті попереднього орендаря, волинського каштеляна Кароля Вижицького³. Насправді, Кароль Вижицький помер

---

¹ Фелонюк А. До питання про діличну приналежність Мізоча у XVIII – на початку XX ст. / А.Фелонюк // Слов'янський вісник: збірник наукових праць. Серія "Історичні науки" [відп. ред. Л. Шелюк]. – Вип. 5. – Рівне, 2005. – С. 37-41.

² Archiwum Państwowe w Krakowie. Oddział I (na Wawelu) (далі – АРКr). – Podh II 47. – S. 257.

³ K[arwicki] J. Mizocz // Ziemia. – Warszawa, 1914. – Nr. 16. – S. 248.

1737 р.⁴, а до 1747 р. Мізоч утримувала його вдова – Барбара⁵.

Номінально Мізоч входив у комплекс маєтків Острозької ординації до 7 листопада 1753 р. Саме тоді, за умовами Колбушовської угоди, маєтки Острозької ординації поділили між собою кілька впливових магнатів Речі Посполитої⁶, серед них і великий коронний канцлер Ян Малаховський, у власність якого перейшов Мізоч із прилеглими селами⁷. Фактичним орендарем села і надалі залишався Ю. Карвицький, приятель і клієнт Я. Малаховського. Колбушовську угоду вважали незаконною, а факт поділу Острозької ординації – недійсним до 1766 р., коли сейм підтвердив цю угоду і перевів маєтки на земське право⁸. Відтак, лише з цього року Ю. Карвицький отримав Мізоч у спадкове володіння. Попри вказані неузгодженості, Ю. Карвицький розбудовував село, а 23 вересня 1761 р. отримав від короля Августа III для Мізоча магдебурзьке право⁹, унаслідок чого у другій по-

---

⁴ Herbarz Polski *Kaspra Niesieckiego S. J.* powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopisów, dowodów urzędowych i wydany przez *Jana Nep. Bobrowicza*. – Lipsko, 1842. – Т. IX. – С. 468.

⁵ АРКр. – Подл II 47. – С. 257.

⁶ *Marcinek R.* Sanguszko Janusz Aleksander / *R. Marcinek* // *Polski Słownik Biograficzny*. – Wrocław–Warszawa–Kraków, 1992. – Т. XXXIV. – С. 491.

⁷ *Kardaszewicz S.* Dzieje dawniejsze miasta Ostroga. Materiały do historyi Wołynia / *S. Kardaszewicz*. – Warszawa–Kraków, 1913. – С. 270.

⁸ *Marcinek R.* Sanguszko Janusz Aleksander. – С. 491.

⁹ У довідковій літературі Російської імперії другої половини XIX ст., а також у краєзнавчій радянського часу вміщено помилкові відомості, що Мізочу було надано статус містечка 23 вересня 1759 р. Вперше таку дату зафіксовано в інформаційно-довідковому виданні 1860 р. «Городские поселения в Российской империи». Див.: *Городские поселения в Российской империи*. – СПб., 1860. – Т. I. – С. 409; *Географическо-статистический словарь Российской империи* / [сост. П. Семенов]. – СПб., 1867. – Т. III. – С. 236. О. Воронін першим подав дві дати – 1759 р., покликаючись на книгу «Городские поселения в Российской империи», та 1761 р. – за відомостями мирових з'їздів, зібраних 1868 р., які й стали основою його «Записки» (*Воронин А.* Записка о владельческих городах и местечках Юго-Западного края / *А. Воронин*. – К., 1869. – Без пагінації).

